

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

-

Liikenne

Avovastaus

-

Maatalous

Avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

-

Työkoneet

Avovastaus

-

Jätehuolto

Avovastaus

Vantaan Energia kiittää mahdollisuudesta lausua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3). Vantaan Energia suhtautuu vakavasti Suomen ilmastotavoitteisiin ja pitää taakanjakosektorin päästövähennyksiä ensiarvoisen tärkeinä.

Vantaan Energian tämänhetkisen suunnitelman mukaan jäljellä olevat hiilidioksidipäästöt saadaan leikattua vuoden 2030 tietämillä. Vantaan Energia on sitoutunut kehittämään toimintaansa niin, että se myötävaikuttaa EU-tasoisien ja kansallisten päästövähennys- ja kierrätystavoitteiden toteutumiseen. Näitä tavoitteita toteuttaaksemme olemme tehneet viimeisen 10 vuoden aikana noin miljardin euron arvosta puhtaan siirtymän investointeja ja tulemme tekemään arviolta 1,4 miljardin euron arvosta investointeja seuraavan 10 vuoden aikana. Investointimme muun muassa korkealämpötilalaitokseen ja sähkökattilalaitokseen mahdollistavat kivihiilen ja turpeen käytöstä luopumisen jo kuluvan vuoden aikana ja fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamisen vuoden 2026 aikana.

Nyt keskitymme investointeihin, joilla vähennämme taakanjakosektorille kuuluvan jätteen lämpökäsittelystä aiheutuvia päästöjä. Näihin kuuluvat jätteenkierrätyksen tehostaminen uudella esilajittelulaitoksella, minkä myötä vain kierrätyskelvoton jäte päätyy poltettavaksi. Poltosta aiheutuvia päästöjä puolestaan vähennämme hiilidioksidin talteenotolla ja pysyvällä varastoinnilla.

CCUS-TUKI

Vantaan Energia kiittää valtion CCUS-tuesta ja pitää erinomaisena, että hallitus näkee jätteenpoltosta aiheutuvan hiilidioksidin talteenoton potentiaalin päästövähennyskeinona. KAISU3:n toimenpideohjelmassa tavoitellaan 0,3 Mt CO₂-ekv. päästövähennystä jätteenpolttolaitoksen CCS-hankkeella, mikä muodostaa lähes kolmanneksen koko taakanjakosektorin päästövähennystoimista (0,95 Mt CO₂-ekv.).

Vantaan Energian hiilidioksidin talteenottolaitos (VECCS) suunniteltu vuotuinen päästövähennyskapasiteetti alkaen vuodesta 2030 on 0,6 Mt CO₂-ekv., josta puolet on fossiilista ja puolet biogeenistä hiilidioksidia. Lisäksi hankkeessa rakennettava infrastruktuuri suunnitellaan ja luvitetaan siten, että se tarjoaa muillekin suomalaisille yrityksille mahdollisuuden käyttää CCS-arvoketjua hiilidioksidin varastointiin tai kuljettamiseen jalostettavaksi, jolloin hanke mahdollistaisi kokonaisuudessaan yli 3 Mt CO₂-ekv. vuotuiset päästövähennykset. Vantaan Energia on käynyt keskusteluja Suomen keskeisten hiilidioksidia tuottavien teollisuuslaitosten kanssa hiilidioksidin talteenottoklusterin kehittämistä Vuosaaren sataman yhteyteen.

Toistaiseksi merkittävin este hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin hankkeiden syntymiselle Suomeen on ollut toimintaan soveltuvan infrastruktuurin puute. Hiilidioksidin talteenottolaitosten lisäksi tarvitaan arvoketju, jossa hiilidioksidi toimitetaan putkea pitkin satamaan sekä kuljetetaan ja varastoidaan Pohjanmerelle. Tämä on muodostanut niin sanotun muna-kana -ongelman, jossa CCUS-hankkeita ei voida aloittaa ennen infrastruktuurin rakentamista, eikä infrastruktuuria voida rakentaa ennen CCUS-hankkeita. Vantaan Energian ehdottaa, että hiilidioksidin kuljetukseen ja varastointiin soveltuville valtio-omisteisille yhtiöille annetaan tehtäväksi tarvittavan infrastruktuurin

kehittäminen, saman tapaan kuin Gasgridille on annettu tehtäväksi kehittää vetyinfrastruktuuria Suomeen.

Vantaan Energia haluaa kuitenkin huomauttaa, että suhteutettuna siihen, että KAISU3:n päästövähennyksistä merkittävä osa on jyvitetty jätteenpolttolaitoksen CCS-hankkeelle, on kaikille teollisen hiilidioksidin talteenottohankkeille osoitettu 140 miljoonan euron valtiontuki pieni. Myös kansainvälisessä vertailussa summa on pieni. Pohjoismaissa CCS-hankkeet ovat saaneet huomattavia summia valtiontukia. Esimerkiksi Ruotsin Stockholm Exergi CCS -hankkeelle on myönnetty 1,8 miljardia euroa 0,8 Mt CO₂-ekv. vuotuisen kapasiteettiin nähden ja Norjan Hafslund Celsio WtE CCS -hankkeelle noin 600 miljoonaa euroa 0,35 Mt CO₂-ekv. talteenottoa varten. Lisäksi, jotta nyt tavoitellut päästövähennykset jätteenpolttolaitoksen CCS-hankkeen kautta toteutuvat jo vuonna 2030, edellyttää se laajaa tukea Suomelta ja EU:lta, tuen kohdentamista toteuttamiskelpoisiin ja teknologialtaan kypsiin hankkeisiin sekä riittävän varhaisessa vaiheessa tehtyjä tukipäätöksiä.

Vantaan Energia on huolissaan siitä, että Suomi on jäämässä jälkeen elinvoimaisen CCUS-klusterin rakentamisessa keskeisistä kilpailijamaista. Kilpailijamaissa hankkeet pystyvät edellä kuvatun huomattavasti avokätisemmän valtiontuen asioista tarjoamaan talteenotetun hiilidioksiditonnin selvästi alhaisempaan hintatasoon. Lisäksi useassa kilpailijamaissa ovat CCUS-hankkeet selvästi Suomea edellä, joten myöskään nopeus ei ole meille kilpailuetu. Ilman nopeita korjaavia toimenpiteitä, uhkaa Suomi hukata mittavan biogeenisen CO₂-virran tuoman potentiaalin olla yksi toimialan johtavia maita ja luoda tästä kansantalouden tasolla merkittävä klusteri.

JÄTTEENTUONTI

KAISU3:ssa kerrotaan jätteiden käsittelyn ja jätteenpolton tilannekuvasta, jossa yhtäältä jätteen kaatopaikkasijoittaminen on vähentänyt jätteenkäsittelyn päästöjä huomattavasti, mutta kaatopaikkasijoituksen korvaaminen jätteenpoltolla sekä jätteentuonti poltettavaksi ovat lisänneet jätteenpoltosta aiheutuvia päästöjä.

Vantaan Energia haluaa muistuttaa, että jätteen lämpökäsittely ja energiahyödyntäminen on tärkeä osa jätehuoltoa, sillä kierrätyskelvotonta jätettä syntyy väistämättä myös korkean kierrätysasteen oloissa. Tällöin paras ratkaisu on hyödyntää se energiaksi, jolloin vältetään kaatopaikkasijoitus ja saadaan tuotettua lämpöä. Hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää merkittävästi, jos poltetaan vain kierrätyskelvotonta jätettä, jolle ei ole muita käsittelyvaihtoehtoja – tästä syntyvät päästöt ovat käytännössä väistämättömiä.

On myös syytä muistaa, että tarkasteltaessa EU-alueen jätteenkäsittelyä kokonaisuutena havaitaan, että monilla jäsenmailla on vaikeuksia käsitellä yhdyskuntajätettä, jolloin huomattava osa jätteestä päätyy kaatopaikoille. Esimerkiksi vuonna 2022 koko EU-alueella kaatopaikoille päätyi 137 miljoonaa tonnia jätettä. Kaatopaikkasijoittaminen tuottaa monien laskelmien mukaan haitallisia

kasvihuonekaasupäästöjä (metaani) moninkertaisia määriä lämpökäsittelyyn verrattuna. Jätteen kuljettaminen pohjoismaihin poltettavaksi on energiatehokasta, sillä pohjoismaissa sähkön lisäksi hyödynnetään myös lämpö (hyötysuhde Suomessa yli 90 %, vrt. Etelä- ja Keski-Euroopassa alle 30 %). Vantaan Energian suunnitelman mukaan 2030-luvulla jätteenpoltosta ei enää aiheudu päästöjä hiilidioksidintalteenottolaitoksen myötä.

JÄTTEENPOLTON SISÄLLYTYS PÄÄSTÖKAUPPAAN & TALOUDELLISET OHJAUSKEINOT

Vantaan Energia kannattaa jätteenpolton sisällyttämistä Euroopan unionin päästökauppaan. Päästökauppaan siirtymisessä on erityisesti huomioitava kierrätysasteen nostaminen sekä hiilidioksidin kestävä kierto. Suomen tuleekin aktiivisesti vaikuttaa siihen, että jätteenpolttosektori kokonaisuudessaan (ml. vaarallinen jäte) sisällytetään päästökaupan piiriin Euroopassa niin pian kuin mahdollista ja samanaikaisesti kaikissa jäsenmaissa.

Vantaan Energia ei kuitenkaan pidä päästökaupan ohjausvaikutusta yksinään riittävänä kansallisten ja EU-tason tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan näitä varten tulee luoda lisää taloudellisia kannusteita, joko käyttäen tukirahoitusjärjestelmiä tai sektorikohtaisia verokannustimia. Kannustimia tulee harkita jätteenpolttajille, kunnallisille jäteyhtiöille sekä pakkaustuottajayhteisöille. Toimenpiteissä pitää pyrkiä teknologianeutraaliuteen eikä vastakkainasetteluun esimerkiksi erilliskeräyksen ja laitospolton välillä.

Yleisesti ohjauskeinojen suunnittelussa ensiarvoisen tärkeää on varmistaa, että niillä on todellisuudessa mahdollista saavuttaa tavoitellut kierrätys- ja päästövähennysvaikutukset sekä varmistaa hiilineutraalin jätteenpolton kannattavuus. Taloudellisia ohjauskeinoja suunniteltaessa tulee välttää verrokkimaiden epäonnistumiset, kuten Ruotsissa, jossa säädetty jätteenpolttovero jouduttiin lopulta kumoamaan.

Vantaan Energia haluaa lopuksi huomauttaa, että jätteenpolttokapasiteetti Suomessa ylittää kapasiteettitarpeen, joka tarvitaan pelkän suomalaista alkuperää olevien jätteiden energiahyödyntämiseen. Tämä on seurausta muun muassa talouden tilanteen heikentymisestä, kapasiteetin lisäämisestä ja kierrätystoimien parantumisesta. On nähtävissä, ettei tilanne tule muuttumaan tulevaisuudessakaan, joten lyhyellä aikavälillä on jätteiden tuonti työkalu, jolla epätasapainoa voidaan hallita ja hyödyntää energiatehokkaita laitoksia eurooppalaisten jätteiden käsittelyyn. Vantaan Energia esittääkin, että jätteenpolton ohjaamiseksi laaditaan tiekartta, jossa määritellään tavoiteltu jätteenpolttokapasiteetti vuonna 2035 sekä näkemys niistä ohjauskeinoista, joilla tavoitteeseen pyritään. Tämä on äärimmäisen tärkeää, jotta alalla ei tapahdu investointeja esimerkiksi jätteenpolton hiilidioksidin talteenottoon, jotka ovat ristiriidassa tavoitellun kapasiteetin kanssa.

F-kaasut

Avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

-

Julkiset hankinnat

Avovastaus

-

Muut poikkisektorit

Avovastaus

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

-

Muita huomioita

Avovastaus

-

Luomala Juha
Vantaan Energia Oy